

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

1.næstformand for Grænseforeningen Jørgen Bruun Christensen Ved mødet på Askfelt Danske Skole Fredag den 24. maj 2019 kl. 16

Der er i disse år hele tiden jubilæer.

Sidste år var det afslutningen for 1. verdenskrig og i år er der ikke mindre end mindst tre jubilæer.

Det jubilæum, der er nærmest tilknyttet Grænseforeningen, er ferie børnsarbejdet, der begyndte i 1919 – et år før Sønderjyllands genforening med resten af Danmark.

Ferie børnsarbejdet har stået på lige siden, og da jeg kom ind i arbejdet for Grænseforeningen, var der en del børn på Mors her fra Sydslesvig. Første gang jeg hørte om udveksling var, da min moster, der var lærer i Karby, fik forbindelse med Karby skole på Mors og så byttede børnene skole. Det fungerede i nogle år, og nu er det på landsplan igen dukket op med elevudveksling mellem skoler i Sydslesvig og i Danmark. Det ser ud til, at det er den fremtidige model. Det vigtigste er, at der sker en grænseoverskridende udveksling af børn og unge, så vi hele tiden kan oplyse hinanden om hver vores kvaliteter og egenart og hverdag.

Det andet jubilæum, der markeres i år, er Foreningen Nordens 100 år. Der har været afholdt fester i den anledning både på landsplan og lokalt og det nordiske samarbejde er stadig væsentligt, selv om samarbejdet sydpå nok er mere væsentligt – politisk set. Det nordiske samarbejde har sine meget store kulturelle kvaliteter, og det er ikke mindre væsentligt.

Der foregår et stort samarbejde mellem Foreningen Nordens og Grænseforeningens lokalforeninger, blandt andet fordi vi er en del af den samme stamme for så vidt angår oplysning og er i høj grad en del af Norden, som vi tydeligt kan se, når vi kører i landskabet.

Det tredje jubilæum er Dannebrog's 800-års jubilæum, der kulminerer den 15. juni både i København og over hele landet og også på Folkemødet på Bornholm.

Dette jubilæum er også det, der er lettest at få øje på – ikke alene i denne weekend og den 15. juni, men hver gang, der er glæde eller sorg, markeres det ofte med flaget og på den måde er vi mange, der er med til at gøre opmærksom på Dannebrog's værdi og vores tilhørsforhold.

Selv om Dannebrog er med til at markere tilhørsforholdet til Danmark, må det ikke betyde, at vi danskere lukker os inde om os selv. Mange, der kommer fra udlandet og får en tilværelse i Danmark, bliver i mange tilfælde flittige brugere af flaget og er stolte af det. Flaget er på den måde med til at markere, at de mennesker nu er en del af det danske samfund og på den måde er med til at berige os med deres værdier.

Det samme er de sydslesvigere, der flytter til Danmark for at studere eller arbejde i kortere eller længere tid. De gør en meget stor forskel i det danske samfund, fordi de kan fortælle historien om det værdifulde i at være både-og.

I har jeres rod her i Askfelt og samtidig får I lejlighed til at markere, at I er en del af det danske samfund, og I kan fortælle om de værdier, der er ved at være to-sproglig og to-kulturelle samt meget andet godt.

I hjælper alle os i Grænseforeningen med at udbrede kendskabet til jer for den store del af befolkningen, der ikke er klar over, der er et dansk mindretal syd for grænsen. Det skal I have tak for.

For at vende tilbage til ferie børnsarbejdet har det været et arbejde, der har involveret hundredvis af folk med at organisere transporter og ophold for de mange børn, der i begyndelsen var i Danmark i 3½ måned, men senere blev det typisk i fire uger og den primære årsag var oprindelig at få lidt sul på kroppen efter 1. verdenskrig og stifte bekendtskab med det land, som mange følte sig knyttet til. Efter 2. verdenskrig var situationen endnu værre og jeg har altid syntes, det var imponerende af forældrene at undvære deres børn i lang tid. Heldigvis var det en positiv oplevelse for stort set alle og er det endnu 100 år efter det hele begyndte.

Det var desuden også en god måde at lære det danske sprog på, og når børnene returnerede, var man aldrig i tvivl om, hvor de havde været. Det afslørede dialekten.

Også til Mors og Thy kom der mange og selv har jeg haft fornøjelsen af både at hente og bringe børn til Mors.

Stor var glæden på vej hjem for mange af børnene, som kunne fortælle om, hvad de havde oplevet og vise, hvad de havde fået med hjem samtidig med, at de var blevet tre-sproglige, idet de også havde fået egnens dialekt med sig.

Nu er det blevet mere til elevudveksling i to uger og også det fungerer godt, som jeg nævnte i indledningen. Det vigtigste er oplevelsen af hverdagen hos hinanden og også udvidelsen af de sproglige færdigheder. Der er ikke tvivl om, at det giver en god ballast senere hen i de unges uddannelse, at de kan to sprog og at de kan berette om, hvad det er for en landsdel, de kommer fra.

Når vi mødes næste år til årsmøderne, har der været en sand invasion af børn fra Sydslesvig i Danmark. Grænseforeningen og Dansk Skoleforening for Sydslesvig er i gang med at planlægge, at alle børn kommer til Danmark i uge 20, og der er allerede nu etableret kontakter mellem flere skoler, så det skal nok blive en succes også.

På Grænseforeningens Sendemandsmøde den 4. maj omtalte formanden, Jens Andresen, vort nye projekt "Minority Changemaker Programme på følgende måde: Kurset er vigtigt for at unge fra andre europæiske mindretal derved erfarer, at ved at agere som mindretallene gør i det dansk-tyske grænseland, kan man opnå en tilværelse som mindretalsmedlem, der sikrer én ligestilling i forhold til flertalsbefolkningen. Herved fremhæves mindretallenes indflydelse på udviklingen og dermed også det danske mindretals rolle som værende efterstræbelsesværdig for mindretal i hele Europa.

Det er vores klare opfattelse, at Minority Changemaker Programme på Jaruplund Højskole er med til at styrke danskheden i grænselandet, nemlig den danskhed som også vil dialogen om det, vi har fælles med de andre." Citat slut.

Vi har fra mange sider fået meget ros for at igangsætte dette projekt og vi glæder os til at få det realiseret.

Udover ferie børnsarbejdet og elevudvekslingerne er der et andet vigtigt område, der også har fungeret i mange år og det er venskabsforbindelserne, eller som de hed i begyndelsen: fadderskaber. Igen var det hjælp fra Danmark og heldigvis har de udviklet sig til venskabsforbindelser, der er absolut ligestillede. Ikke alle steder er der lige meget aktivitet, men der er de aktiviteter, der kan etableres.

Det er lokalforeningerne og distrikterne, der har disse forbindelser og bestyrelsen for Grænseforeningen har besluttet at ansætte to medarbejdere, der skal rundt og drøfte muligheder med lokalforeningerne og komme med forslag til aktiviteter og hvordan de kommer videre på flere områder, hvis de vil, samt få et endnu bedre samarbejde mellem landsforeningen og lokalforeningerne og det kan på sigt være med til at aktivere endnu flere venskabsforbindelser. Vi håber, der kommer meget godt ud af det projekt, og at det også smitter af på forbindelserne her til, selv om det er langt mod sydøst i Sydslesvig, som jeg gerne kommer til.

På de måder, jeg lige har nævnt, er det tydeligt, at der knyttes bånd mellem Sydslesvig og Norden samt, at det danske flag og sprog også er til stede. Der er ikke tvivl om, at det er forbindelsen på alle måder, der er vigtig og den forbindelse består, så længe vi hver især er parat til at yde en indsats.

Selv om der er langt fra Sydslesvig til Mors, kan jeg heldigvis læse om de aktiviteter, der foregår her og det er tegn på, at der er et aktivt dansk mindretal med mere end 100 børn i børnehaven og skolen. I er absolut med til at påvirke hverdagen i en nordisk retning og det smitter sikkert af på hele tænkemåden i hverdagen.

Selv om der er langt til Flensborg, bliver I hørt og det er vigtigt, at der også fra områderne langt fra hovedkvarteret, bliver råbt højt, når der er emner, der skal drøftes mere end blot i en notits i Flensborg Avis. Vi er alle nødt til at råbe op, hvis vi vil være med til at påvirke beslutningsprocesserne – det gælder her og det gælder på Mors og i Thy og andre steder, hvor der synes langt til beslutningstagerne af de store linjer.

I er med til at sætte dagsordenen ved at være aktive og det er I. Det kan jo blandt andet ses ved det store årsmøde i Eckernförde i morgen, der efter sigende bliver større år for år og i år er ingen undtagelse, så vidt jeg kan læse i programmet. Tillykke med det.

Kan vi ikke sætte dagsordenen i det store perspektiv, kan vi i det lidt mindre både i Sydslesvig og i kommunerne i Danmark. Vi gør alle, hvad vi kan og det skal vi blive ved med, så vi stadig har et åbent samfund, der ikke må lukke sig selv inde og blive sig selv nok.

Og så ikke et ord om grænsekontrol og trådhegn, der i sidste weekend blev brugt positivt til boldspil mellem SSW-U og Junge Spitzen. Tillykke med det.

Godt årsmøde.